

Středoškolská technika 2016

Setkání a prezentace prací středoškolských studentů na ČVUT

Kyberšikana v dnešní společnosti

Jiří Valtr

Podještědské gymnázium, s. r. o.
Sokolovská 328, Liberec

Podještědské gymnázium, s.r.o., Liberec, Sokolovská 328

Kyberšikana v dnešní společnosti

(maturitní práce)

Zpracoval: Jiří Valtr

Ročník: Oktáva 2015/2016

Vedoucí práce: Mgr. Petra Quirenzová

Datum zadání: 30. 9. 2015

Datum odevzdání: 21. 3. 2016

Anotace

Předmětem této maturitní práce je definovat kyberšikanu a přiblížit její historii. Práce se zabývá základními prvky kyberšikany a detailně popisuje její formy. Dále se soustředí na její pachatele, neboli agresory, a oběti. Ve spojitosti s tím je uvedena prevence a způsoby obrany proti ní. Teoretická východiska se opírají o studium odborné literatury. V práci se nachází analýza dotazníkového šetření, která se zabývá výskytem a četností kyberšikany ve společnosti, zkušenostmi dotázaných s touto problematikou a podává výsledky o tom, jak se snaží kyberšikaně předejít. K rozšíření práce byl proveden internetový dotazník.

Klíčová slova: kyberšikana, elektronická média, internet a sociální sítě, oběť, agresor, motivy pachatelů, dopady kyberšikany, prevence, obrana proti kyberšikaně

Annotation

The main subject of this work is to define cyberbullying and look at its history. The work focuses on basic elements of cyberbullying and describes its forms in detail. Further it concentrates on the aggressor and the victims. In connection with that prevention and means of defense against cyberbullying are included. Theoretical outcomes are based on the study of expert literature. There is a survey analysis, which focuses on occurrence and frequency of cyberbullying in society and on experiences of respondents with this problem. It also provides results about respondent's prevention of cyberbullying. An internet survey was made to expand this work.

Keywords: cyberbullying, electronic media, internet and social media, victim, aggressor, motives of aggressors, consequences of cyberbullying, prevention, defense against cyberbullying

Obsah

Úvod.....	5
1 Kyberšikana.....	6
1.1 Definice kyberšikany.....	6
1.2 Historie kyberšikany	7
1.3 Základní prvky kyberšikany.....	8
1.4 Formy kyberšikany.....	9
2 Pachatelé a oběti kyberšikany.....	15
2.1 Motivy pachatelů kyberšikany	15
2.2 Dopady kyberšikany u pachatelů	15
2.3 Dopady kyberšikany u obětí.....	16
3 Obrana proti kyberšikaně.....	18
3.1 Prevence kyberšikany.....	18
3.2 Způsoby obrany proti kyberšikaně.....	19
3.3 Centra pro pomoc obětem	20
4 Dotazníkové šetření	21
4.1 Dotazníkový výzkum	21
4.2 Závěr dotazníkového šetření	22
Závěr	24
Zdroje.....	25
Přílohy.....	27

Úvod

Kyberšikana je v dnešní společnosti rostoucí hrozbou, jejíž výskyt je čím dál častější kvůli stoupající oblíbenosti elektronických médií a sociálních sítí. Z tohoto důvodu by měla být společnost s její problematikou obeznámena a na základě toho předcházet případnému kyberútoku.

Cílem této práce je podat ucelenou definici kyberšikany, jejích základních prvků a forem, se kterými se ve společnosti můžeme setkat, a nastínit její krátkodobou historii. Dále se zaměřit na pachatele a oběti kyberšikany. Dalším cílem je uvést možnou prevenci a obranu proti ní, kterou lze nalézt mimo jiné v centrech pro pomoc obětem, které jsou uvedeny v této práci. Za tímto účelem bylo provedeno dotazníkové šetření.

Maturitní práce je rozdělena na teoretickou část, která se skládá ze tří kapitol, a na praktickou část, která zahrnuje dotazníkové šetření. První kapitola se zabývá definicí kyberšikany, její problematikou a historií nejznámějších světových případů ve společnosti. Dále popisuje nejčastější formy, které se dělí na projevy kyberšikany a na její šíření pomocí médií. Druhá kapitola se zaměřuje na motivy pachatelů a na negativní dopady jak u nich, tak u obětí kyberšikany. Třetí kapitola popisuje možnou prevenci a obranu proti ní. V souvislosti s tím uvádí centra pro pomoc obětem.

Praktickou částí je dotazníkové šetření, které analyzuje odpovědi respondentů ohledně jejich interakce s kyberšikanou. Zaměřuje se na její výskyt, projevy a na řešení dané problematiky v případě jejího výskytu. Na závěr byly kladeny otázky ohledně možné prevence kyberšikany. Důležitým zdrojem této práce byla odborná literatura, zejména publikace A. Černé: *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*, a oficiální internetové stránky.

1 Kyberšikana

1.1 Definice kyberšikany

Kyberšikana je s tradiční šikanou úzce spjata a proto se u ní vyskytují její základní rysy a projevy. Definovat kyberšikana s obecnou platností je velice obtížné. Vzhledem k tomu, že jde o nový a dynamicky se rozvíjející fenomén, zatím nedošlo k jednoznačné shodě odborníků v této oblasti, což způsobuje určité problémy, například při měření výskytu kyberšikany nebo jejich projevů.¹

Často je užívána komplexní definice: „*Kyberšikana je kolektivní označení forem šikany prostřednictvím elektronických médií, jako je internet a mobilní telefony, které slouží k agresivnímu a záměrnému poškození uživatele těchto médií. Stejně jako tradiční šikana zahrnuje i kyberšikana opakované chování a nepoměr sil mezi agresorem a obětí.*”²

Nejobvyklejší projevy kyberšikany zahrnují zasílání útočných SMS zpráv nebo e-mailů s urážlivým nebo výhrůžným obsahem a vytváření stránek nebo blogů za účelem ponížení dané oběti. V některých případech může být kyberšikana použita k posílení tradiční šikany, nejčastěji prostřednictvím nahrání aktu šikany na mobilní telefon a jeho následné sdílení na internetu. Tato kombinace obou šikan je považována za extrémně nebezpečnou.

Kyberšikana působí značný problém v mnoha zemích, které kvůli ní dokonce přijímají nové zákony a bezpečnostní opatření jako např. Polsko, které po případu s Annou Halman (viz kapitola 1.2.2) filtruje na školních sítích přístup k internetu a zakazuje dětem používat na školách mobilní telefony. Ve Spojených státech amerických je kyberšikana od roku 2006 považována za federální zločin.^{3,4} V České republice není kyberšikana samostatně trestným činem, ale některé z jejích projevů mohou naplňovat skutkovou podstatu trestných činů.⁵

¹ ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 20

² PRICE, M., DALGLEISH, J. (2010). *Cyberbullying: Experiences, Impacts and Coping Strategies as Described by Australian Young People*. Youth Studies Australia, 29, str. 51- 59

³ Wikipedie: otevřená encyklopedie [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kyberšikana>

⁴ E-bezpečí[online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/14/39/lang,czech/>

⁵ ROGERS, V. *Kyberšikana: pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty*. První vydání. Praha: Portál, 2011, str. 13

1.2 Historie kyberšikany

Kyberšikana je poměrně novou formou tradiční šikany, jejíž užití vzrostlo s nárůstem používání sociálních sítí a mediálních zařízení. Prvním udávaným závažným problémem je případ Star Wars kid z roku 2003, který se odehrál v Kanadském Québecu. Druhým důležitým mezníkem kyberšikany v historii je případ Anny Halman, který se odehrál 20. října 2006 v Polsku.

1.2.1 Star Wars Kid

Ghyslain Raza, známý pod přezdívkou Star Wars kid, byl žákem střední školy Trois-Rivières v Québecu, kde se v květnu roku 2003 stal obětí kyberšikany poté, co se na internetu objevila jeho amatérská nahrávka, kterou na internet vložili jeho spolužáci. Na videu se otlý a neohrabaný Ghyslain Raza snažil ztvárnit postavu ze Star Wars, Darth Maula, když mával golfovou holí jako laserovým mečem (viz příloha č. 1). Během následujících týdnů došlo k několika miliónům stažení tohoto záznamu a lidé k němu začali přidávat různé zvukové a světelné efekty. Následně se spustily veřejné diskuze na blozích a na internetových fórech o Ghyslainově neohrabanosti a nadváze. Když se Ghyslain Raza o tomto dozvěděl, utrpěl těžký psychický otřes. Vzhledem k důsledkům, které zveřejnění této nahrávky přineslo, se tato událost uvádí jako první celosvětově známý případ kyberšikany s vážným dopadem.⁶

V roce 2013 25letý Raza poprvé promluvil na veřejnosti ohledně pořízeného videa. „*Byly to opravdu těžké časy. Lidé mi říkali, abych spáchal sebevraždu, a popravdě jsem od toho nebyl daleko,*” uvedl Raza v jednom z rozhovorů. „*Musel jsem změnit školu a ani to pořádně nestačilo. Nahrávka mě pronásledovala po celou dobu, i když jsem se ji snažil vyhnout, jak nejvíce to šlo.*” „*Vystoupil jsem jen proto, abych ukázal ostatním obětem kyberšikany, že se takové věci dají překonat.*”⁷

1.2.2 Anna Halman

Případ Anny Halman je považován za první známý případ kyberšikany v Evropě. Anna Halman byla žákyní Gymnázia č. 2 v Gdaňsku, když se stala obětí kyberšikany a sexuální šikany

⁶ Wikipedia: the free encyclopedia [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Star_Wars_Kid

⁷ Macleans [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.macleans.ca/news/canada/10-years-later-the-star-wars-kid-speaks-out/>

ze strany pěti svých spolužáků dne 20. října 2006. Dívka byla obklíčena u tabule, když ji čtyři spolužáci začali sexuálně obtěžovat, zatímco pátý spolužák celý akt natáčel na mobilní telefon. Tato situace byla pro Annu velice nepříjemná a navíc ji nikdo, včetně učitelů, ve škole nebral vážně. Druhý den spáchala sebevraždu. U Anny Halman došlo ke spojení tradiční šikany s kyberšikanou.^{8,9,10}

1.3 Základní prvky kyberšikany

U kyberšikany se setkáváme s pěti základními prvky. Prvním je, že se děje prostřednictvím elektronických médií, jako jsou například mobilní telefony, internetové stránky, internetové diskuze ap.

Druhým prvkem je opakovanost, která hraje v případě kyberšikany velice podstatnou roli, protože není zajišťována jen agresorem, ale i publikem. Například jakýkoliv další komentář, kterým reagují uživatelé internetu na urážlivou fotografii oběti, způsobuje další šíření a opakování fotografie na internetu.

Třetím prvkem je záměrnost agresivního faktu ze strany útočníka. Agresor záměrně uráží, ponižuje nebo trápí své oběti, ať už šířením urážejících fotografií nebo falešných informací po internetu za účelem prosazení své převahy nad obětí.

Dalším prvkem je mocenská nerovnováha, která mezi obětí a agresorem vychází z faktu, že pachateli nelze de facto zamezit ve 24-hodinovém přístupu k oběti. Ačkoliv se může bránit útokům například odhlášením se z dané stránky či profilu, agresor si ji zpravidla dokáže znovu vyhledat.

Posledním základním prvkem kyberšikany je, že oběť vnímá jednání agresorů jako nepříjemné a obtěžující. Často dochází k urážení nebo zastrašování přes SMS zprávy nebo e-maily, se kterými přichází oběť do styku dennodenně.¹¹

⁸ ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 50

⁹ Bystron [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://bystron.blog.idnes.cz/c/64160/Kybersikana-zabiji.html>

¹⁰ Wikipedie: otevřená encyklopedie [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Anna_Halman

¹¹ ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 21

1.4 Formy kyberšikany

Formy kyberšikany je možné rozdělit do dvou oblastí. První oblastí jsou jednotlivé projevy kyberšikany, tzv. způsoby, kterými k agresivnímu chování dochází (například harassment, flaming, trickery ap.). Druhou oblastí jsou místa v internetovém prostředí nebo v mobilním telefonu, kde ke kyberšikaně dochází, což úzce souvisí s prostředky použitými k její realizaci.¹²

1.4.1 Projevy kyberšikany

Projevy kyberšikany musí splnit nutná kritéria, tzv. základní prvky (viz kapitola 1.3) nutné pro identifikaci kyberšikany. Rozdělujeme jedenáct základních projevů kyberšikany.

1.4.1.1 Harassment

Harassment patří k nejrozšířenějším projevům kyberšikany. Jedná se o zasílání zstrašujících a urážlivých zpráv nebo pomluv pomocí e-mailů, SMS zpráv nebo chatovacích místností. Nejčastěji se u harassmentu vyskytují nářázky na rasu, národnost, vyznání, pohlavní orientaci nebo na jiná kontroverzní témata. U harassmentu se agresor zaměří vždy na konkrétní oběť a veškeré projevy směřuje na ni.¹³

1.4.1.2 Pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií

Dalším projevem je „*pořizování zvukových záznamů, videí nebo fotografií, jejich upravování a následné zveřejňování s cílem poškodit vybranou osobu.*“¹⁴ Zpravidla se jedná o předem připravený akt šikany, který se zaznamená pomocí videa nebo fotografií a následně se umístí na internet. S tímto projevem kyberšikany se pojí časté natáčení učitele při hodině.

1.4.1.3 Vytváření internetových stránek

Vytváření internetových stránek nebo blogů za účelem poškození vybrané osoby není tak častým projevem, protože je pro agresora náročnější než ostatní. Na druhou stranu vytvořená

¹² ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 24

¹³ Wikipedia: the free encyclopedia [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Harassment#Electronic>

¹⁴ Policie ČR [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vite-co-je-kybersikana.aspx>

internetová stránka je často věrohodnější než urážlivý komentář. Výhodou agresora je v tomto případě anonymita, protože nevystupuje pod svým jménem.¹⁵

1.4.1.4 Impersonation

Impersonation, jinými slovy odcizení účtu uživatele a používání jeho jména za účelem ponížení dotyčného prostřednictvím vystupování v diskuzních fórech, posílání urážlivých fotek ap., je jedním z nejnebezpečnějších projevů kyberšikany. Dochází zde totiž ke krádeži identity a jejího následného zneužití. Z pohledu práva je krádež identity považována za dvoustupňový trestný čin.^{16,17,18}

1.4.1.5 Flaming

Jedním z nejznámějších projevů kyberšikany je flaming tzv. provokování, urážení a napadání uživatelů v diskuzních fórech nebo v chatovacích místnostech. Jedná se o ostrou výměnu názorů mezi dvěma či více uživateli virtuálního komunikačního prostředí. Patří sem nadávky, útočná rétorika a urážky většinou mířené na jednu či více obětí, které nesdílí stejný názor jako agresor nebo mu oponují.^{19,20,21}

1.4.1.6 Kyberstalking

Kyberstalking je velice závažný projev kyberšikany, který se pohybuje na hranici trestného činu. Jedná se o zneužití internetu, mobilních zařízení či jiných informačních a komunikačních technologií k pronásledování oběti. Kyberstalking zahrnuje zasílání výhrůžných SMS zpráv nebo e-mailů, které mají za účel oběť zastrašit a udržovat ji v permanentním strachu. Agresor se usilovně snaží o kontaktování osoby různými způsoby. Pokud se mu nedaří získat dostatek pozornosti, může docházet k demonstraci síly agresora

¹⁵ Policie ČR [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vite-co-je-kybersikana.aspx>

¹⁶ Tamtéž

¹⁷ Dictionary reference [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z:

<http://dictionary.reference.com/browse/impersonation>

¹⁸ Bezpečný internet [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/pokrocily/ochrana-prav/kradez-identity.aspx>

¹⁹ Policie ČR [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vite-co-je-kybersikana.aspx>

²⁰ Wikipedia: the free encyclopedia [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z:

[https://en.wikipedia.org/wiki/Flaming_\(Internet\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Flaming_(Internet))

²¹ ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 26

a k používání dalších projevů kyberšikany jako je například harassment, vytváření internetových stránek nebo sexting, za účelem ponížení oběti.^{22,23}

1.4.1.7 Outing

Outing je netradiční projev kyberšikany. Jedná se o sdělení sexuální orientace oběti okolnímu světu bez jejího svolení. Nejčastěji agresor prozradí tajemství kamarádům nebo rodině dané oběti pomocí mediálních technologií nebo sociálních sítí, jako je například facebook nebo twitter, za účelem jejího ponížení. O outingu mluvíme nejčastěji ve spojení s homosexualitou.²⁴

1.4.1.8 Trickery

Trickery, jako projev kyberšikany je podobný outingu. Jedná se o podvod, pomocí kterého agresor přesvědčí oběť ke sdělení svých tajemství. Poté získané informace agresor umístí na internet, kde se začnou rychle šířit. Jedná se převážně o fotografie a videa či dokonce celé konverzace, které oběť agresorovi pošle v domnění, že jsou u něj v bezpečí.²⁵

1.4.1.9 Exclusion

Dalším typickým a častým projevem kyberšikany, hlavně v oblasti herního světa a diskuzních fór, je exclusion. Jedná se o vyloučení dané osoby ze skupiny, do které chce patřit. Ostrakizace, jinými slovy vyloučení, je pro oběť velice nepříjemná. Vyloučením často dochází ke ztrátě přátel v online světě nebo na facebooku, protože s nimi oběť ztrácí veškerý kontakt. Agresoři mohou tímto způsobem ukázat svou nadřazenost nad obětí a například jim vyhrožovat, že je do dané skupiny znovu nezařadí.²⁶

1.4.1.10 Happy slapping

Happy slapping je nejnovější projev kyberšikany, který vznikl v britském metru. Termín pochází z anglického spojení slov šťastný a pohlavek. Jedná se o fyzické napadení neznámého kolemjdoucího, zatímco celou situaci někdo natáčí na mediální zařízení a následně sdílí na internetu. V některých extrémních případech zahrnuje happy slapping svlékání oběti

²² E-bezpečí [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/23/38/lang,czech/>

²³ Policie ČR [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/vite-co-je-kybersikana.aspx>

²⁴ Wikipedia: the free encyclopedia [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Outing>

²⁵ ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 27

²⁶ Tamtéž, str. 25 - 26

a následné fyzické ublížení na zdraví. V několika případech oběti spáchali sebevraždu po zveřejnění takovýchto materiálů na internetu.²⁷

1.4.1.11 Sexting

Sexting vznikl spojením slov sex a textování. Jedná se o elektronické rozesílání textových zpráv, fotografií nebo videí se sexuální tematikou. Tyto záznamy, velmi často po rozchodu dvou mladistvých, jsou zveřejněny na internetu. Sexting je velice nepříjemným projevem kyberšikany, který škodí psychice oběti a navíc podporuje šíření mladistvé a dětské pornografie, které je celosvětově zakázáno. Agresor se užíváním sextingu pohybuje na hranici zákona a proto může skončit za své jednání ve vězení. V nejhorších případech může dojít u obětí k sebevraždě.²⁸

1.4.2 Šíření kyberšikany pomocí médií

V závislosti na tom, jaké médium agresor pro své útoky zvolí, se také liší jejich podoba. Nejčastěji rozdělujeme média na osm základních typů.²⁹

1.4.2.1 Sociální sítě

Sociální sítě jsou webové služby, na kterých si mohou uživatelé vytvořit svůj vlastní veřejný profil, upravit ho, přátelit se s ostatními uživateli, sdílet fotografie, videa a jiné materiály. Nejdůležitějším prvkem sociálních sítí, jako je Facebook, Twitter, MySpace ap., je možnost kontaktu s ostatními a pozorování toho, co v reálném čase dělají. Jakýkoliv obsah se na těchto sítích šíří velmi rychle. Na sociálních sítích se setkáme téměř s většinou projevů kyberšikany právě kvůli podmínkám, které agresorovi nabízí.³⁰

1.4.2.2 Online interaktivní hry (včetně MMORPG her³¹)

Ve všech online hrách je hráčům umožněno komunikovat prostřednictvím herního chatu nebo pomocí vizuálního kontaktu díky webové kameře s ostatními hráči. „*Může tak docházet k obtěžování, napadání, vyhrožování a vulgárním výpadům.*” Ve hrách jako je například World

²⁷ ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 27

²⁸ E-bezpečí [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/154/19/lang,czech/>

²⁹ ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 27-28

³⁰ Tamtéž, str. 28

³¹ MMORPG jsou počítačové hry, které umožňují velkému počtu hráčů z celého světa hrát za svého hrdinu po internetu v reálném čase.

of Warcraft se hráči sdružují do skupin tzv. guild, aby si navzájem pomáhali. V takovém případě může dojít právě k vyloučení oběti ze skupiny a tím ji znepríjemnit, jak hraní, tak komunikaci s ostatními hráči. U her může také často docházet k ubližování přímo virtuální postavě, což může hráče obtěžovat.³²

1.4.2.3 Webové stránky

Webové stránky poskytují snadno dostupný prostor pro agresivní chování vůči druhému. Jedná se buď o webovou stránku, vytvořenou přímo za účelem poškodit danou oběť (v dnešní době díky předem připraveným předlohám velice snadné), nebo agresor využije již existující stránku. Takovou nejznámější webovou stránkou je YouTube, které používá většina dospívajících. Právě tato stránka slouží k šíření odcizených videí nebo pořízených video nahrávek například z happy slappingu (viz kapitola 1.4.1.10). Velice nepříjemné jsou pak pro oběť i komentáře pod nimi. Nejznámějším takovým případem je případ Star Wars Kid (viz kapitola 1.2.1).³³

1.4.2.4 Instant messaging (IM³⁴) a zprávy (SMS, MMS)

Kyberšikana přes IM může probíhat různými způsoby. Agresor může vystupovat pod jménem oběti (Impersonation) nebo oběť zahlcovat různým urážejícím obsahem. U SMS a MMS dochází k zasílání velkého množství zpráv, až stovky denně, s výhrůžnou nebo zastrašující tematikou.³⁵

1.4.2.5 Blogy

Blogy, jsou často obnovované internetové stránky. Jejich majitelé tam mohou vložit prakticky cokoli, od textu až po videa. Založit si blog je v dnešní době jednodušší než si založit webovou stránku. Řada mladých lidí má dokonce více než jeden. V Česku podle statistik okolo jedné třetiny dospívajících má svůj vlastní blog a zbylé dvě třetiny je čtou. Pomocí nich může agresor šířit nepravdivé informace, pomluvy o oběti nebo její upravené fotografie. Na blogu je zpravidla možnost jakýkoliv obsah okomentovat, což stav oběti ještě zhorší.³⁶

³² ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 28 - 29

³³ Tamtéž, str. 29

³⁴ IM jsou programy, jako je například Skype nebo ICQ, umožňující online komunikaci v reálném čase

³⁵ ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 30

³⁶ Tamtéž, str. 30

1.4.2.6 Elektronická pošta (e-mail)

Elektronická pošta je jedním z nejužívanějších médií elektronické komunikace na světě. Proto velice často slouží jako kanál k šíření kyberšikany. U e-mailů využívají agresori možnosti skrytí se do anonymity a většinou není způsob, jak je odhalit. Zde se můžeme setkat se stejnou řetězovou reakcí jako u sociálních sítí. Jakmile se urážlivý obsah, jako např. upravená fotografie či video, dostane do oběhu, nelze ho zastavit. Ke zneužití e-mailového účtu může dojít i tak, že ho agresor využije k přihlášení na obchodní stránky nebo na stránky se sexuálním obsahem.³⁷

1.4.2.7 Chatovací místnosti a diskuzní fóra

Chatovací místnosti a diskuzní fóra jsou virtuální místa, kde je možné komunikovat s druhými lidmi v reálném čase nebo asynchronně. Chaty nebo diskuzní fóra vznikají v rámci konkrétních témat a lidé tak sdílí informace, které je zajímají. V tomto prostředí snadno dochází k pomlouvání druhých, užití flamingu a nebo k ostrakizaci oběti zamezením přístupu do konkrétních skupin. Snadno se lze také vydávat za někoho jiného, chovat se nevhodně a tím oběti způsobit problémy. Falešnou identitu si často osvojují kyberstalkeři, aby se dostali blíže k oběti.³⁸

1.4.2.8 Internetové ankety a dotazníky

Prvotním účelem internetových anket a dotazníků, které jsou často vytvářeny jak dospělými, tak dětmi, není ublížení. Přesto zde k němu potencionálně dochází. Většinou se jedná o ankety týkající se fyzického vzhledu, tzv. známkování dívek. Někdy se navíc v těchto anketách objevují úmyslně ubližující otázky (kdo má nejhorší vzhled ap.). Může zde tedy nepřímo dojít ke kyberšikaně.³⁹

³⁷ ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 30

³⁸ Tamtéž, str. 30 - 31

³⁹ Tamtéž, str. 31

2 Pachatelé a oběti kyberšikany

2.1 Motivy pachatelů kyberšikany

Kyberšikana poskytuje pachatelům, neboli agresorům mnoho výhod oproti šikaně tradiční. Jedním z hlavních důvodů je, že se kyberšikana odehrává především v online prostředí, kde zkušený agresor svou identitu může zcela skrýt, nebo dokonce vystupovat pod jiným jménem. Většinou si oběti na kyberšikanu nestěžují kvůli strachu z dalšího zveřejnění nebo jejich ponížení ve společnosti. Nejenže agresor může zaútočit na oběť jakékoliv věkové kategorie (například 30letá žena se může stát obětí 16letého agresora), ale také má možnost provést útok z jakéhokoliv místa na světě. Jediné, co je k tomu potřeba, je přístup na internet. Navíc většina pokročilých uživatelů internetu dokáže své útoky skrýt pod jinou webovou adresu, která se může nacházet kdekoliv, a tím je dopadení agresora téměř nemožné. Posledním, ale také velmi podstatným motivem je fakt, že agresor se může dostat ke sdílenému obsahu, který uživatelé veřejně vkládají na sociální sítě. Proto je takovému jednání těžké zabránit.⁴⁰

2.2 Dopady kyberšikany u pachatelů

Kyberšikana je trestným činem ve většině zemí a ten, kdo páchá kyberšikanu se dopouští protizákonného jednání a musí počítat s následky svého konání. Například publikování nahrávky, na které byl zachycen Ghyslain Raza (viz kapitola 1.2.1) mělo i soudní dohru, kdy rodina oběti zažalovala spolužáky Razy, kteří dali nahrávku na internet, o čtvrt milionu kanadských dolarů. Soudní proces nakonec skončil mimosoudním vyrovnáním.⁴¹ U Anny Halman (viz kapitola 1.2.2) došlo také k prokázání viny agresorů, kdy se policejním technikům podařilo z mobilu získat nahrávku i přes to, že ji dotyčný smazal hned poté, co Anna spáchala sebevraždu. Nahrávka byla poté použita jako důkazní materiál a všech pět chlapců bylo soudem umístěno do ústavu pro nezletilé.^{42,43,44}

⁴⁰ Wikipedia: the free encyclopedia [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Cyberbullying>

⁴¹ Wikipedia: the free encyclopedia [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Star_Wars_Kid

⁴² Wikipedie: otevřená encyklopedie [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Anna_Halman

⁴³ ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 50

⁴⁴ Wikipedia: the free encyclopedia [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Cyberbullying>

Kyberšikana nemusí mít jen právní dohru, ale také může negativně působit na psychiku samotných agresorů. U mnohých pachatelů se vyskytují psychosomatické potíže, zvýšená nepozornost, absence ve škole nebo zhoršený prospěch.⁴⁵ Agresoři jsou více náchylní ke zneužívání omamných látek. Kyberagrese nemusí nutně vést k těmto negativním efektům, ale jedná se zde o příčinu a následek a také důvod, proč agresoři kyberšikany mají potřebu ubližovat obětem.⁴⁶

2.3 Dopady kyberšikany u obětí

*„Výzkumy online obtěžování ukazují, že v zásadě existují dvě skupiny obětí, které se liší svými reakcemi, a u nichž se liší tudíž i dopady kyberšikany.“*⁴⁷ První skupinu tvoří ti, které online obtěžování nějak zvlášť neobtěžuje a nijak se tím netrápí. Proto se u nich nevyskytují negativní příznaky ani dlouhodobější dopady. Druhá skupina je především tvořena oběti, které postihla kyberšikana ve značné míře a měla na ně negativní dlouhodobé dopady, jak fyzické, tak i psychické. Dopady kyberšikany u obětí můžeme rozdělit do tří skupin podle časové linie, v níž se projevují.

Mezi krátkodobé, neboli bezprostřední dopady kyberšikany patří okamžité reakce obětí. Mezi ty patří především vztek, strach, beznaděj, smutek a pláč. Následují pocity obav ohledně toho, co může následovat nebo kdo například ponižující obsah už viděl. V takové situaci se oběť velice často vzdá a neobráti se na pomoc.

Druhou skupinou jsou dopady, které přetrvávají déle. U této skupiny jsou oběti kyberšikanovány po delší dobu a proto se u nich vyskytují dlouhodobější následky. Často se zde setkáváme s psychosomatickými potížemi, poruchami spánku, bolestmi břicha a následně se zhoršením koncentrace. Strach, smutek a beznaděj se nadále prohlubují a oběť si připadá s každým dnem bezmocnější. Tyto všechny příznaky vedou k úzkostem a depresím, které je nutno řešit s klinickým psychologem.

Poslední skupinou jsou dopady dlouhodobé, které oběť doprovázejí i dlouze poté, co samotná kyberšikana přestala. Předchozí zmíněné dopady jako je strach, smutek a beznaděj přechází do depresí a úzkostí, se kterými si oběť často neví rady. Dochází k postupné ztrátě

⁴⁵ SOURANDER, A., HELSTELA, L., HELENIUS, H., PIHA, J. (2000). *Persistence of bullying from childhood to adolescence - A longitudinal 8 year follow-up study. Child Abuse and Neglect*, 24, str. 873 - 881

⁴⁶ ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 93

⁴⁷ Tamtéž, str. 86

přátel, známých a obět' sama sebe kvůli sníženému sebehodnocení vyloučí ze společnosti. Dlouhodobé dopady jsou považovány za nejhorší, protože tlak vyvíjený na dotyčného po tak dlouhou dobu způsobuje zkreslení reality. V nejkrajnějším případě může obět' spáchat sebevraždu.⁴⁸

⁴⁸ ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), str. 86
- 91

3 Obrana proti kyberšikaně

3.1 Prevence kyberšikany

Kyberšikana je velice nebezpečná záležitost, které je nutné předejít co nejdříve. Úplná ochrana proti ní ale neexistuje. Riziko můžeme pouze snížit pomocí následujícího šestera pravidel:

Pravidlo 1: Vždy respektovat ostatní uživatele

Uživatelé internetu by se navzájem měli respektovat. Nedělat druhým, to co by jim bylo samo nepříjemné. Jedná se především o nevhodné komentování fotografií na sociálních sítích nebo o legraci, která může ostatním připadat urážlivá.

Pravidlo 2: Dobře si rozmyslet, co a komu odeslat

Každý uživatel internetu by si měl rozmyslet, komu a jaké informace poskytuje. Je nutné brát v úvahu možnost, že uživatelem poskytnuté informace, ať už se týkají jeho osobně nebo jeho přátel či rodiny, mohou být zneužity a posloužit jako podklad pro kyberšikanu. Nejčastěji se jedná o zprávy se sexuálním obsahem tzv. sexting (viz kapitola 1.4.1.11).

Pravidlo 3: Nakládat se svým heslem jako s vlastním životem

Hesla jsou v dnešní době internetových hrozeb velice důležitá, protože chrání přístup k virtuálním uživatelským účtům, jako jsou například e-mail, sociální sítě nebo internetové bankovníctví. Pokud útočník získá heslo, může se jeho prostřednictvím dostat k citlivým informacím, které použije proti uživateli, nebo k nastavení účtů, se kterým může manipulovat. Tomu se dá zabránit vytvářením složitých hesel a jejich pravidelnými změnami. Jedno heslo by také nemělo sloužit pro více účtů a mělo by obsahovat minimálně jednu číslici, jedno velké písmeno, jeden speciální znak a jeho délka by měla být minimálně 6 znaků.

Pravidlo 4: Nikdy nikomu nesdělovat své osobní údaje

Na internetu je doporučeno vystupovat pod přezdívkou a nikde neuvádět své osobní údaje jako je jméno, příjmení, adresa, atd., podle nichž by útočník mohl vystopovat danou oběť. Dále je důležité brát v potaz, že útočník má možnost sesbírat údaje uživatelů z různých zdrojů

jako jsou Facebook, e-mail, Twitter nebo různá diskuzní fóra, a vytvořit tím jednotný profil obsahující spoustu informací.

Pravidlo 5: Seznámit se s pravidly chatu či diskuze, a vědět, co je zakázáno dělat

Seznámením se s pravidly chatu nebo diskuze se uživatel může vyvarovat špatnému jednání, které je v rozporu s užívanou internetovou službou. Tyto pravidla pak mohou posloužit k analýze toho, co si ostatní uživatelé mohou dovolit, případně jak se proti nevhodnému chování bránit a na koho se s problémy obrátit.

Pravidlo 6: Seznámit se s riziky, které souvisí s elektronickou komunikací

Porozumění rizikům spojené s elektronickou komunikací uživatele vybaví souborem informací o dané problematice kyberšikany. Je pro něj tedy jednodušší předejít hrozbě, a pokud ho zasáhne, vypořádat se s ní lépe. Každý začínající uživatel by se měl seznámit s riziky ještě před použitím nějakého z elektronických médií.^{49,50}

3.2 Způsoby obrany proti kyberšikaně

Je možné, že i po splnění všech pravidel prevence kyberšikany se uživatel stane její obětí. V takovém případě je používán seznam určitých způsobů obrany.

Prvním krokem každé oběti by měla být snaha o ukončení komunikace s agresorem. Ignorovat jeho zprávy, nereagovat na jeho výhrůžky a nejlépe zamezit jakémukoliv dalšímu kontaktu. Tímto jednoduchým krokem je snadné útočníka odradit.

Společně s prvním krokem je důležité blokovat agresora a zamezit mu v přístupu k osobním údajům, mobilnímu číslu nebo k účtům na sociálních sítích. Blokování útočníkovi zcela v kyberšikaně nezabrání, ale může agresorovi přístup k oběti ztížit.

Pokud kombinace prvních dvou kroků nefunguje, je doporučeno změnit identitu. Vystupovat pod jinou přezdívkou, změnit si e-mailovou adresu nebo SIM kartu v mobilním telefonu.

⁴⁹ Stop psychickému obtěžování [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://psychickeobtezovani.webnode.cz/news/kybersikana/>

⁵⁰ E-bezpečí [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/27/6/lang,czech/>

V průběhu celého aktu kyberšikany je důležité uchovávat veškeré důkazní materiály. Uložení výhružných nebo ponižujících SMS zpráv, e-mailů nebo konverzací na sociálních sítích může pomoci zahájit vyšetřování proti agresorovi.

Nahlášení útoku je nejlepší obranou oběti proti pachateli. Její rodina a přátelé často přispějí k dané situaci svými zkušenostmi a tím dotyčným pomohou. Navíc útočnicka může hrozba vyšetřování nebo zapojení se více lidí vystrašit.

Těžce proveditelnou, ale nejúčinnější obranou je zjištění identity agresora, což má za důsledek jeho dopadení a zabránění možnosti ubližovat dalším potencionálním obětem.^{51,52}

3.3 Centra pro pomoc obětem

Oběti kyberšikany se často bojí se svými problémy svěřit svým blízkým nebo přátelům a je pro ně jednodušší obrátit se na pomoc odborníků. Pro takové případy slouží centra pro pomoc obětem. Na internetu se nachází webové stránky, které dotyčného provedou celým procesem nahlášení kyberšikany. Takovými stránkami jsou například online helpline⁵³ (viz příloha č. 2), online hotline⁵⁴ (viz příloha č. 3) nebo horká linka policie ČR⁵⁵ (viz příloha č. 4). Pokud oběť preferuje nahlášení problému po telefonu, pak je možnost zavolat na tísňovou linku 911 nebo přímo na číslo policie ČR 158.⁵⁶

⁵¹ Stop psychickému obtěžování [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://psychickeobtezovani.webnode.cz/news/kybersikana/>

⁵² E-bezpečí [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/27/6/lang,czech/>

⁵³ Online helpline [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.onlinehelpline.cz>

⁵⁴ Internet hotline [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <https://www.internet-hotline.cz>

⁵⁵ Policie ČR [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://aplikace.policie.cz/hotline/>

⁵⁶ Bezpečně online [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.bezpecne-online.cz/tag/kybersikana.html>

4 Dotazníkové šetření

Za účelem průzkumu problematiky kyberšikany ve společnosti byl vytvořen internetový dotazník (viz příloha č. 5), na který odpovědělo 100 respondentů v České republice. Dotazník tvoří devět otázek rozdělených do tří částí. První část tvoří pět otázek, které se zaměřují na četnost, výskyt a typy kyberšikany. V druhé části jsou dvě otázky zabývající se reakcemi obětí a jejich řešením dané situace. Poslední část tvoří dvě otázky, které zjišťují, jak dotázaní kyberšikaně předcházejí. Dotazník vyplnilo 38 mužů a 62 žen. Velká většina respondentů se pohybovala ve věkové kategorii od 15 do 25 let. Nízké procento respondentů bylo starší 25 let a žádný respondent nebyl mladší 15 let (viz přílohy č. 6,7).

4.1 Dotazníkový výzkum

U otázky č. 3 (viz příloha č. 8) se autor domnívá, že většina dotázaných ve věku do 25 let se s kyberšikanou setkala, jelikož přichází do kontaktu s elektronickými médii nejčastěji. Autor nadále předpokládá, že dotázaní, kterým je nad 25 let, se s kyberšikanou nesetkali vůbec kvůli méně častému používání internetových médií. Tato hypotéza se potvrdila, protože všichni pod 25 let se s kyberšikanou setkali.

U otázky č. 4 (viz příloha č. 9) autor předpokládá, že vysoké procento dotázaných bylo svědky až tří případů kyberšikany kvůli jejímu rostoucímu výskytu ve společnosti. Jelikož je kyberšikana poměrně novým trendem, autor se domnívá, že k většímu počtu případů u jedince nedochází. Tato hypotéza se částečně potvrdila. Téměř 76% dotázaných bylo svědky 1 až 3 případů kyberšikany, ovšem 24% se setkala s více než třemi projevy kyberšikany.

U otázky č. 5 (viz příloha č. 10) se autor domnívá, že respondenti se nejčastěji setkali s harassmentem, sextingem a flamingem, protože o těchto projevech kyberšikany se nejvíce diskutuje. Tato hypotéza se z části potvrdila. Více jak polovina dotázaných se setkala s harassmentem, ale flaming se umístil na 4. místě a sexting až na 7. místě. Daleko častěji se vyskytoval impersonation s téměř 48% a hned za ním pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií se 39%.

U otázky č. 6 (viz příloha č. 11) autor předpokládá, že se více jak polovina obětí kyberšikany obrátila na pomoc druhých, protože se nedokáže bránit bez pomoci ostatních. Tato hypotéza se nepotvrdila, protože 46% respondentů situaci ignorovalo a pachatele nebrali jako výraznou hrozbu, 28% se obrátilo na pomoc druhých a dokonce 24% konfrontovalo agresora.

U navazující otázky č. 7 (viz příloha č. 12) se autor domnívá, že většina dotazovaných, která se obrátila na pomoc, řešila problém s rodiči, jelikož u nich nacházejí větší důvěru a jistotu, že si společně s danou situací poradí. Tato hypotéza se potvrdila, protože 77% respondentů se obrátilo na rodiče, 45% řešilo nesnáz s učiteli, výchovnými poradci nebo řediteli a 9% se obrátilo na centra pro pomoc obětem. Autora překvapilo, že 12% dotazovaných dokonce zavolalo policii.

U otázky č. 8 (viz příloha č. 13) autor předpokládá, že více jak polovina respondentů předchází možné kyberšikaně. Hlavním důvodem je, že si většina lidí je vědoma možných rizik, která jsou s tímto tématem spojena. Tato hypotéza se potvrdila, protože téměř 90% respondentů se snaží předcházet kyberšikaně.

U navazující otázky č. 9 (viz příloha č. 14) se autor domnívá, že velká část dotazovaných nedává své osobní informace na internet kvůli možným rizikům, se kterými se běžný uživatel sociálních sítí setkává velice často. Tato hypotéza se nepotvrdila, protože 90% dotázaných si dává pozor, co komu pošle a pouhých 35% respondentů nekládá své osobní údaje na internet. Většina dotazovaných také chrání své osobní údaje pomocí různých zabezpečovacích prvků, mezi které patří například pravidelná změna hesla.

4.2 Závěr dotazníkového šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo prozkoumat výskyt kyberšikany a jejích projevů ve společnosti. Výsledky ukazují, že s kyberšikanou přichází nejvíce do kontaktu věková skupina od 15 do 25 let, která se na internetových médiích pohybuje nejvíce. Více jak tři čtvrtiny dotázaných se setkalo až se třemi případy kyberšikany. Důležité je zmínit, že téměř jedna čtvrtina se setkala s více situacemi kyberšikany, což vypovídá o jejím rostoucím výskytu. Z dotazníku vyplývá, že nejčastějším projevem je harassment. Autora překvapilo, že se na druhém místě umístil impersonation, protože hypotéza předpokládala, že sexting nebo flaming budou na sociálních sítích rozšířenější.

Dalším cílem internetového dotazníku bylo zaměřit se na to, jakým způsobem oběti reagovaly a jak se bránily kyberšikaně. Téměř polovina dotázaných situaci ignorovala, avšak jedna čtvrtina respondentů řešila situaci přímo konfrontací agresora. Dále byla kyberšikana řešena s rodiči, učiteli a méně častěji s linkou bezpečí.

Poslední zkoumanou částí byla prevence kyberšikany ve společnosti. Většina dotázaných se jí snaží předcházet ochranou svých osobních údajů nebo obezřetností, co komu pošle. Autor tento výsledek očekával, jelikož se o tématu internetové prevence v dnešní společnosti často diskutuje.

Celkově z dotazníkového šetření vyplývá, že výskyt kyberšikany ve společnosti má vzrůstající tendenci. Respondenti, kteří se s ní setkali, podnikají preventivní opatření, aby snížili hrozbu internetového útoku.

Závěr

Cílem maturitní práce bylo přiblížit pohled na současnou problematiku kyberšikany ve společnosti, rozebrat její základní formy a prvky. Dále se zaměřit na motivy pachatelů a na dopady jak u nich, tak u obětí. V souvislosti s těmito dopady byla uvedena prevence kyberšikany a obrana proti ní.

V první kapitole byla definována kyberšikana a přiblížena historie dvou zlomových případů, Ghyslaina Razy a Anny Halman. Byly popsány typické projevy kyberšikany, z nichž nejčastější jsou harassment a impersonation, což bylo potvrzeno v internetovém dotazníku. Druhá kapitola se zabývala motivy pachatelů kyberšikany a dopady jak u nich, tak u obětí. Z práce vyplývá, že nejčastějším motivem agresorů je možnost skrýt se v online prostředí a páchat kyberšikanu. Třetí kapitola se zaměřovala na prevenci kyberšikany, obranu proti ní a centra pro pomoc obětem.

Praktickou částí této práce byl internetový dotazník, který byl vytvořen za účelem analýzy interakce respondentů s kyberšikanou. Průzkum se zaměřoval na její výskyt, projevy a řešení problematiky v případě jejího výskytu. V dotazníku byly dále kladeny otázky ohledně její prevence. Z výzkumu vyplývá, že s kyberšikanou se setkávají především lidé mladší 25 let, nejvíce se jedná o harassment a impersonation. Dalším výstupem z dotazníku je fakt, že téměř polovina kyberšikanu ignoruje a ti, kteří se obracejí na pomoc, jdou s problémem převážně za rodiči, dokonce se objevily i případy přímé konfrontace agresora. Na závěr dotazníku respondenti zmínili, že se pokouší kyberšikaně předcházet zodpovědnějším přístupem na sociálních sítích.

Kyberšikana je závažným problémem, který by neměl být přehlížen ani podceňován. S rostoucím užíváním elektronických médií se nebezpečí zvyšuje a je v zájmu společnosti, aby jí předcházela.

Zdroje

Literatura

- ČERNÁ, A. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. První vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada), ISBN 978-80-210-6374-7
- PRICE, M., DALGLEISH, J. (2010). *Cyberbullying: Experiences, Impacts and Coping Strategies as Described by Australian Young People*. *Youth Studies Australia*, ISSN 1038-2569
- ROGERS, V. *Kyberšikana: pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty*. První vydání. Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-984-2
- SOURANDER, A., HELSTELA, L., HELENIUS, H., PIHA, J. (2000). *Persistence of bullying from childhood to adolescence - A longitudinal 8 year follow-up study*. *Child Abuse and Neglect*, ISSN 0145-2134

Internetové zdroje

Bezpečně online [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.bezpecne-online.cz/tag/kybersikana.html>

Bezpečný internet [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/pokrocily/ochrana-prav/kradez-identity.aspx>

Bystron [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://bystron.blog.idnes.cz/c/64160/Kybersikana-zabiji.html>

E-bezpečí [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/27/6/lang,czech/>

Internet hotline [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <https://www.internet-hotline.cz>

Macleans [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.macleans.ca/news/canada/10-years-later-the-star-wars-kid-speaks-out/>

Online helpline [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.onlinehelpline.cz>

Policie ČR [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://aplikace.policie.cz/hotline/>

Stop psychickému obtěžování [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://psychickeobtezovani.webnode.cz/news/kybersikana>

Wikipedie: otevřená encyklopedie [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Anna_Halman

Wikipedia: the free encyclopedia online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z:
<https://en.wikipedia.org/wiki/Cyberbullying>

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z:
[https://en.wikipedia.org/wiki/Flaming_\(Internet\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Flaming_(Internet))

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z:
<https://en.wikipedia.org/wiki/Harassment#Electronic>

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z:
<https://en.wikipedia.org/wiki/Outing>

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z:
https://en.wikipedia.org/wiki/Star_Wars_Kid

Přílohy

Příloha č. 1

Fotografie z amatérské nahrávky Ghyslaina Razy

Zdroj: <http://i0.kym-cdn.com/photos/images/original/000/113/990/star-wars-kid-sequence.jpg>

Příloha č. 2

Screenshot webové stránky online helpline

Zdroj: <http://www.onlinehelpline.cz>

ONLINE HELPLINE je poradenské centrum, provozované Národním centrem bezpečnějšího internetu.

S čím Vám můžeme pomoci?

- Jsme jediná linka pomoci, specializující se na problematiku zneužívání informačních technologií jako jsou internet, mobilní telefony, chytré mobilní telefony.
- Poskytujeme pomoc dětem a mladistvým, kteří jsou ohroženi jevy jako je kyberšikana, grooming, stalking a jinými negativními jevy na internetu a v kyberprostoru, které mohou negativně ovlivnit jejich vývoj a zanechat trvalé následky.
- Poskytujeme pomoc dospělým a seniorům, kteří se ocitli v nepříznivé životní situaci z důvodu užívání internetu a ICT technologií.

Prostřednictvím kontaktního formuláře nebo e-mailem můžete na ONLINE HELPLINE napsat svůj problém. Odeslání dotazu na ONLINE HELPLINE je anonymní. Uvedením svého kontaktu umožníte komunikaci s Vámi a především odeslání odpovědi.

Dotazy, které obdrží OnlineHelpline po 17h., budou akceptovány den následující.

Logo: **online hotline** ... #ProtiKyberzločinu

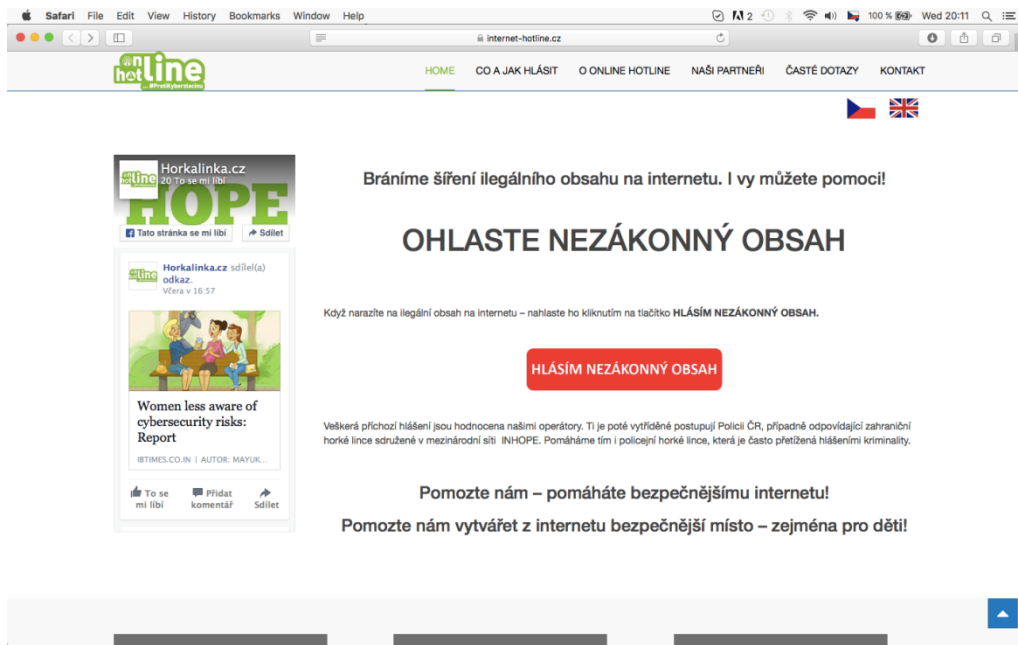
Logo: **CSIRT.CZ**

Logo: **ČESKÁ REPUBLIKA POLICE**

Příloha č. 3

Screenshot webové stránky online hotline

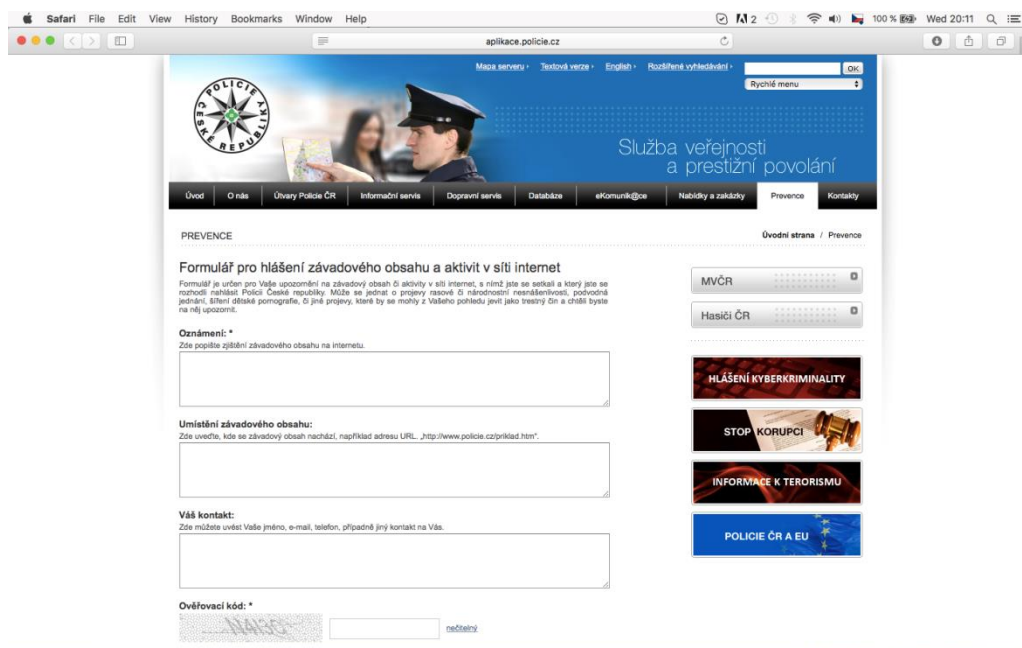
Zdroj: <https://www.internet-hotline.cz>

Příloha č. 4

Screenshot webové stránky horká linka policie ČR

Zdroj: <http://aplikace.policie.cz/hotline/>

Příloha č. 5

Internetový dotazník: Kyberšikana ve společnosti

Zdroj: <https://www.surveymonkey.com/>

Kyberšikana ve společnosti

Úvodní slovo autora

Jmenuji se Jiří Valtr a jsem studentem Podještědského gymnázia v Liberci. Rád bych Vás poprosil o vyplnění tohoto dotazníku v rámci mé maturitní práce o kyberšikaně ve společnosti.

Celý tento dotazník je anonymní a jeho výstup bude sloužit pouze jako zdroj k maturitní práci. Předem Vás prosím o upřímnost a pravdivost odpovědí.

Děkuji

Kyberšikana je šikanování jiné osoby pomocí informačních technologií - internetu, mobilních telefonů, SMS zpráv, e-mailů apod. (např. vydírání, ztrapňování, obtěžování, ohrožování, zastrašování, sdělování tajemství apod.).

Zdroj: <http://www.policie.cz/clanek/vite-co-je-kybersikana.aspx>

Další

Zabezpečuje

Podívejte se, jak je vytvoření průzkumu snadné.

Kyberšikana ve společnosti

Základní informace

*** 1. Vaše pohlaví?**

- Muž
 Žena

*** 2. Uveďte vaši věkovou kategorii.**

- 11 - 14
 15 - 19
 20 - 25
 26 - 40
 41 a více

Předchozí

Další

Zabezpečuje

Podívejte se, jak je vytvoření průzkumu snadné.

*** 3. Setkali jste se někdy s kyberšikanou?**

- Ano (osobně)
- Ano (u někoho jiného)
- Ne (v tomto případě neodpovídejte na další otázky)

4. S kolika případy kyberšikany jste se za svůj život setkali?

- 1 - 3
- 3 - 5
- 5 a více

5. S jakým typem kyberšikany jste se setkali? (Možnost zaškrtnout více než 1 odpověď)

- Harassment** - zasilání urážlivých a zastrašujících zpráv nebo pomluv (e-mail, SMS, chat, ICQ, Skype)
- Pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií** - jejich upravování a následné zveřejňování s cílem poškodit vybranou osobu (předem připravený fyzický útok, natáčení učitele apod.)
- Vytváření internetových stránek** - které urážejí, pomlouvají nebo ponižují konkrétní osobu (blogy a jiné www stránky)
- Impersonation** - zneužívání cizího účtu (e-mailového, diskuzního apod.) nebo krádež identity
- Flaming** - provokování a napadání uživatelů v diskuzních fórech, tapetování (chatovací místnosti apod.)
- Kyberstalking** - obtěžování a pronásledování voláním, psaním zpráv nebo prozváněním, které zahrnuje výhrůžky nebo zastrašování
- Outing** - sdělení sexuální orientace oběti okolnímu světu bez jejího svolení (homosexualita ap.)
- Trickery** - přesvědčení oběti k prozrazení tajemství či citlivých informací a následné zveřejnění na internetu
- Exclusion** - vyloučení dané osoby z internetové skupiny
- Happy slapping** - dokumentovaná šikana následně zveřejněna na internetu
- Sexting** - rozesílání zpráv, videí či fotografií se sexuálním obsahem a možným vyhrožováním

Předchozí

Další

Kyberšikana ve společnosti

Oběti kyberšikany

6. Jakým způsobem oběti reagovaly?

- Situaci ignorovali
- Obrátili se na pomoc druhých (škola, rodina, linka bezpečí)
- Konfrontace agresora
- Jiným způsobem (prosím upřesněte)

7. V případě, že se oběti obrátily na pomoc, na jakou? (Možnost zaškrtnout více než 1 odpověď)

- Šly s problémem za rodiči
- Šly za učitelem, výchovným poradcem nebo ředitelem/ředitelkou
- Obrátily se na linku bezpečí nebo na jiné centrum pro pomoc obětem šikany
- Zavolaly policii

Předchozí

Další

Zabezpečuje

Kyberšikana ve společnosti

Prevence kyberšikany

8. Předcházíte možné kyberšikaně?

- Ano
- Ne

9. Pokud ano, jakým způsobem? (Možnost zaškrtnout více než 1 odpověď)

- Neposílám osobní fotky, či mediální záznamy přes internet
- Chráním své osobní údaje různými zabezpečovacími prvky
- Dávám si pozor, co komu pošlu
- Nevkládám žádné osobní údaje na internet

Předchozí

Hotovo

Zabezpečuje

Podívejte se, jak je [vytvoření průzkumu](#) snadné.

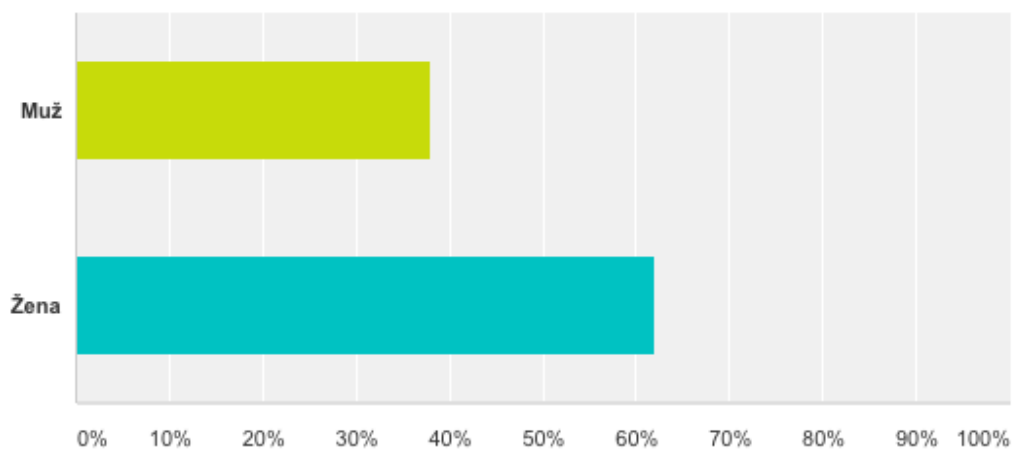
Příloha č. 6

Otázka č. 1

Zdroj: <https://www.surveymonkey.com/>

Vaše pohlaví?

Answered: 100 Skipped: 0

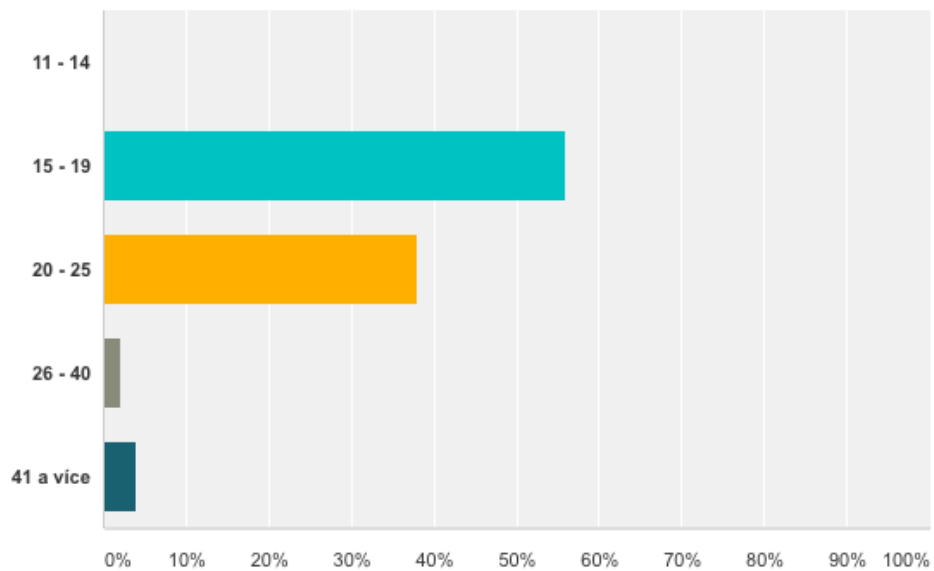
Příloha č. 7

Otázka č. 2

Zdroj: <https://www.surveymonkey.com/>

Uveďte vaši věkovou kategorii.

Answered: 100 Skipped: 0

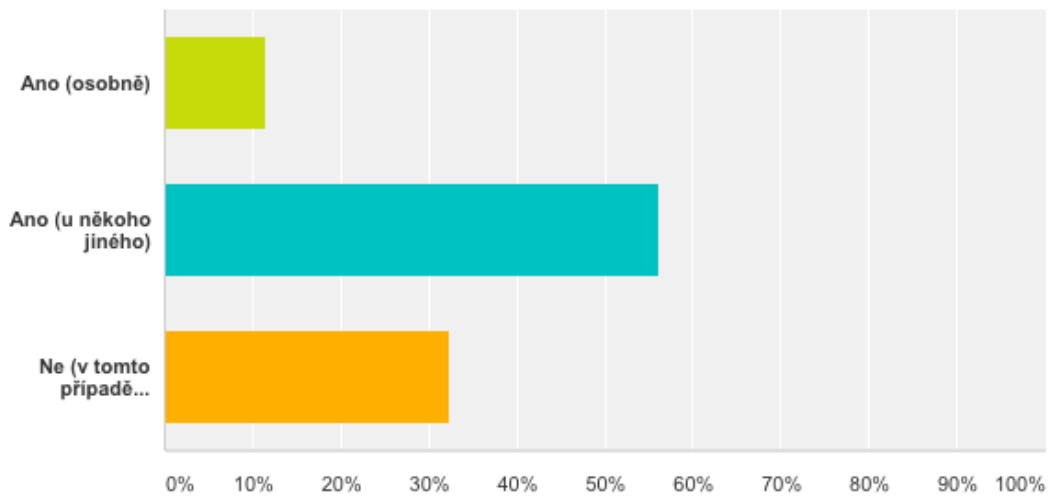
Příloha č. 8

Otázka č. 3

Zdroj: <https://www.surveymonkey.com/>

Setkali jste se někdy s kyberšikanou?

Answered: 96 Skipped: 4

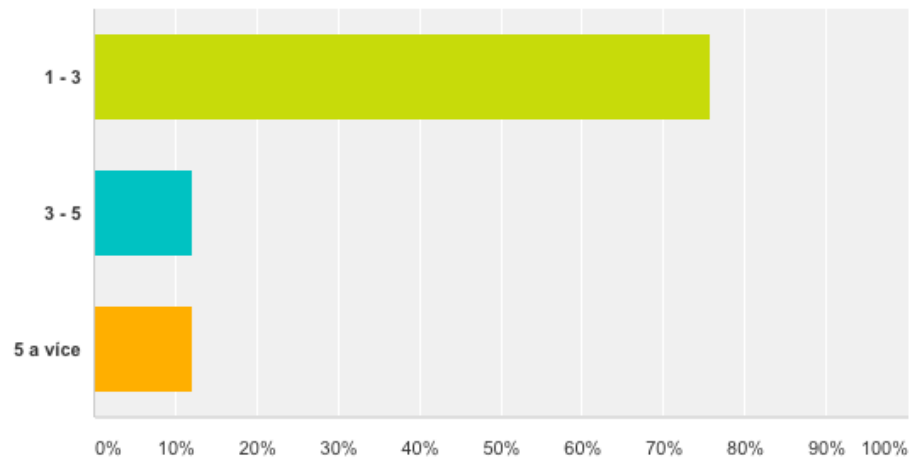
Příloha č. 9

Otázka č. 4

Zdroj: <https://www.surveymonkey.com/>

S kolika případy kyberšikanou jste se za svůj život setkali?

Answered: 66 Skipped: 34

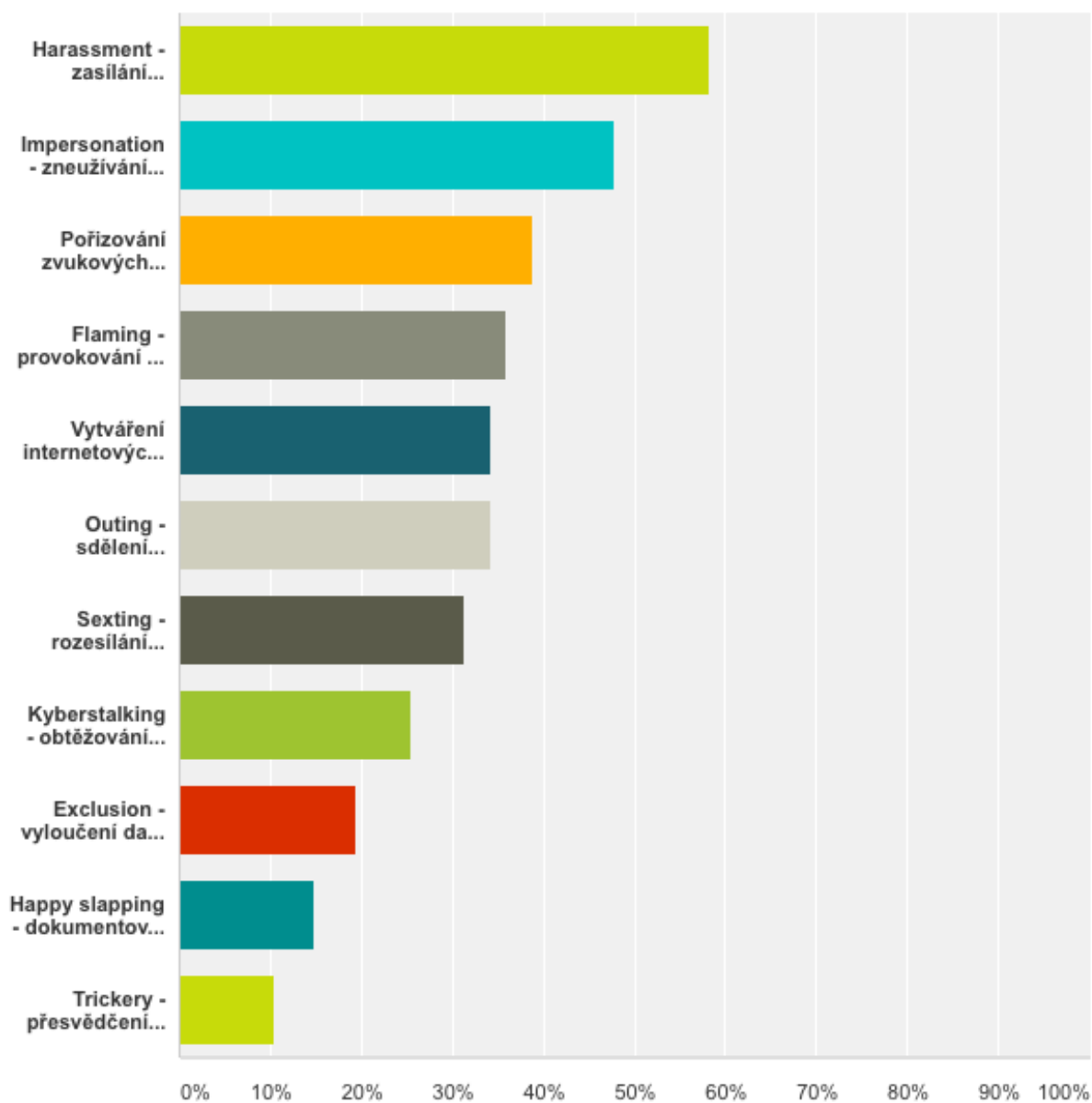
Příloha č. 10

Otázka č. 5

Zdroj: <https://www.surveymonkey.com/>

S jakým typem kyberšikany jste se setkali? (Možnost zaškrtnout více než 1 odpověď)

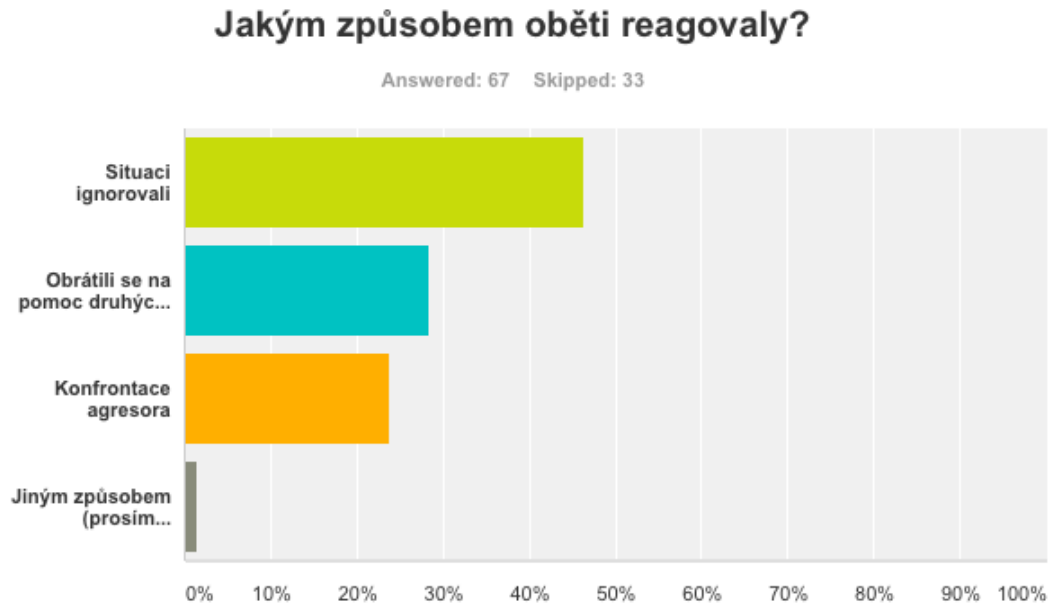
Answered: 67 Skipped: 33

Příloha č. 11

Otázka č. 6

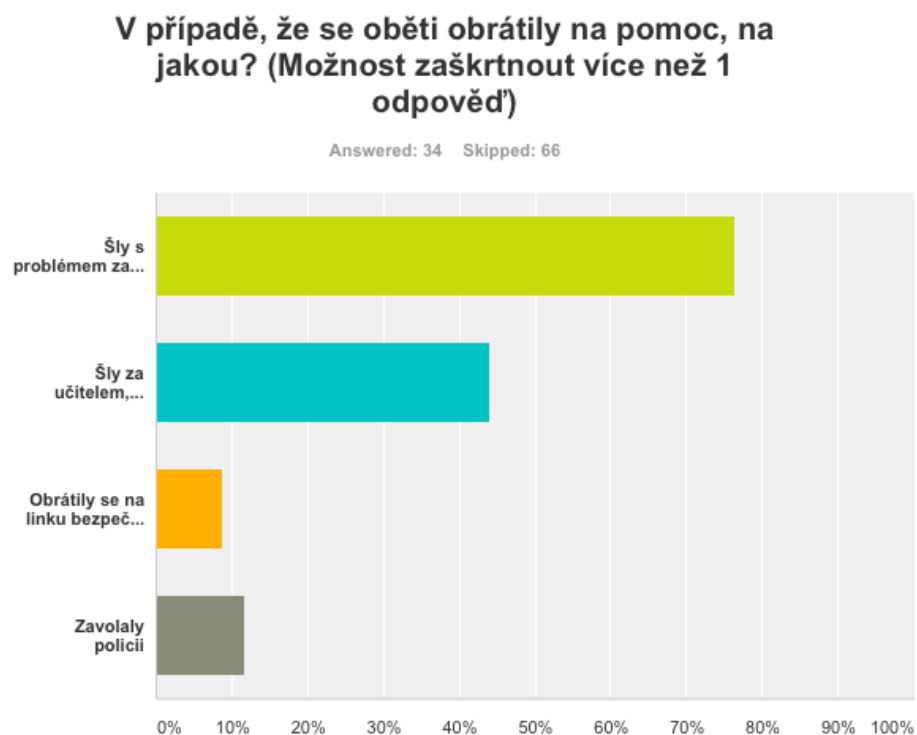
Zdroj: <https://www.surveymonkey.com/>

Příloha č. 12

Otázka č. 7

Zdroj: <https://www.surveymonkey.com/>

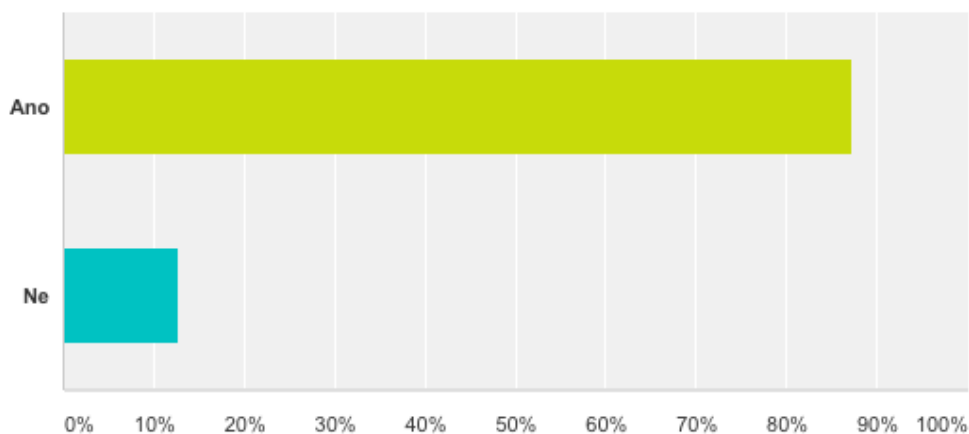
Příloha č. 13

Otázka č. 8

Zdroj: <https://www.surveymonkey.com/>

Předcházíte možné kyberšikaně?

Answered: 79 Skipped: 21

Příloha č. 14

Otázka č. 9

Zdroj: <https://www.surveymonkey.com/>

Pokud ano, jakým způsobem? (Možnost zaškrtnout více než 1 odpověď)

Answered: 70 Skipped: 30

